

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Natalii Czajki

pt.” Ocena skuteczności treningu słuchowego opracowanego dla pacjentów z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym współwystępującymi z zaburzeniami koncentracji słuchowej” przygotowana na prośbę Dziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

O specyfice recenzowanej pracy decydują dwa czynniki: po pierwsze jest to praca z zakresu logopedii, korzystającej z doświadczeń wielu nauk pokrewnych, w tym humanistycznych; po drugie temat dotyczy problemu komunikacji międzyludzkiej, a więc problemu wybitnie interdyscyplinarnego, prezentowanego w różnych aspektach w kilku dziedzinach nauk.

W ciągu ostatnich lat obserwuje się coraz częstsze rozpoznawanie centralnych zaburzeń przetwarzania słuchowego (CAPD), które nie są klasyczną jednostką chorobową ale stanowią zespół objawów, które mogą występować w wielu stanach klinicznych i mieć różną etiologię. Pacjenci z podejrzeniem CAPD nie są zdolni do prawidłowego funkcjonowania w zdegradowanym akustycznie środowisku, szczególnie szkodliwe jest przebywanie w obecności hałasu w tle. U dzieci szkolnych przekłada się to na niezdolność prawidłowego odbioru informacji, a przez to gorsze osiągnięcia edukacyjne. Uczniowie, mimo prawidłowych wyników audiometrii tonalnej i testów elektrofizjologicznych sprawiają wrażenie niesłyszących. Objawom powyższym często towarzyszą trudności w skupieniu uwagi i zaburzenia lokalizacji dźwięków.

Doktorantka w swojej rozprawie doktorskiej podjęła się opracowania metody treningu słuchowego dla pacjentów z zaburzeniami centralnego przetwarzania i trudnościami

w koncentracji uwagi, który w istotny sposób mógłby pomóc pacjentom w odbiorze dźwięków mowy. Dobór tematu uważam za bardzo trafny, a jego realizację za kompetentną i dojrzałą.

Struktura rozprawy jest typowa dla prac empirycznych. W części pierwszej dokonano omówienia problemu komunikacji międzyludzkiej w świetle kilku ujęć teoretycznych, koncentrując się na roli zmysłu słuchu w tym procesie. Doktorantka w oparciu o dostępną literaturę omówiła narząd słuchu i jego zaburzenia, podała charakterystykę zaburzeń słuchu o podłożu ośrodkowym. W dalszej części tego rozdziału podała dostępne metody diagnostyczne ośrodkowych zaburzeń słuchu oraz czynniki mogące wpływać na trudności diagnostyczne. Autorka dokonała prezentacji stosowanych w kraju i na świecie metod treningu słuchowego by w końcowej części rozdziału zaprezentować metody rehabilitacji słuchu stosowane w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu w Kajetanach.

W części drugiej Doktorantka prezentuje założenia metodologiczne pracy, formułując cel, opisuje zastosowane metody i narzędzia badawcze. Jest to szeroki zestaw psychoakustycznych testów oceniających przetwarzanie słuchowe: FPT, DPT, GDT, DDT, aSPN, TRS, TRW. Wykonano również badanie zespołu fali P300 oraz Test Matryc Ravena.

Grupę badanych tworzyły 143 osoby. Wszyscy badani mieli przeprowadzone testy psychoakustyczne przed rozpoczęciem terapii i po jej ukończeniu. W okresie odległym od 6-12 miesięcy po terapii zgłosiło się na badanie 115 pacjentów. Badanie fali P300 przeprowadzono u 54 osób, natomiast u 118 wykonano Test Matryc Ravena.

Przy pomocy powyższych narzędzi badawczych Autorka postanowiła zweryfikować skuteczność treningu słuchowego; był to główny cel pracy, celami dodatkowymi była ocena wpływu wieku, płci oraz inteligencji badanych osób na wyniki rehabilitacji.

Tak liczna grupa osób badanych, przy zastosowaniu szerokiego zestawu narzędzi badawczych, stanowiła o bogatym ilościowo materiale empirycznym, który zawiera praca.

Ostatnią część pracy stanowi prezentacja wyników badań, ich analiza, omówienie i dyskusje. Materiał ten Doktorantka uprzystępnia czytelnikowi, wykorzystując liczne zestawienia tabelaryczne i ilustruje go barwnymi rycinami.

Najistotniejsze efekty pracy dotyczą oceny wyników uzyskanych z przeprowadzonych testów przed terapią(1) i po jej ukończeniu(2). We wszystkich testach różnice pomiędzy wynikami pomiaru 1 i pomiaru 2 różniły się istotnie statystycznie. W testach FPT i DPT i TRW wyniki w pomiarze 2 były wyższe, co oznacza poprawę. Ciekawe wyniki uzyskano z analizy wyników odległych w porównaniu do badania drugiego. W niektórych testach (DDT) wynik odległy był istotnie wyższy od uzyskanego bezpośrednio po terapii.

Ocena wpływu wieku na uzyskiwane wyniki wykazała istotne znaczenie tego parametru. Najgorsze wyniki uzyskują dzieci poniżej 7 roku życia. Analiza inteligencji na efekty terapii wykazała, że wyższy poziom inteligencji wiąże się z większymi osiągnięciami.

W ocenie Recenzenta dobór testu do badania inteligencji nie był najlepszym wyborem, gdyż Test Matryc Ravena bada wyłącznie inteligencje niewerbalną.

Szczegółowa analiza uzyskanych wyników badań pozwoliła na sformułowanie 6 wniosków. Wnioski wyprowadzone są wnikliwie, rzeczowo i poprawnie. Bibliografia obejmuje 155 pozycji piśmiennictwa polskiego i obcojęzycznego, koresponduje z treścią dysertacji.

Pracę kończą streszczenia w języku polskim i angielskim oraz załączniki.

Uważna lektura rozprawy doktorskiej przekonuje o wysokim poziomie przygotowania i kwalifikacji zawodowej Doktorantki. Zaprezentowała ona szeroką orientację i kompetencje teoretyczne oraz solidny warsztat badawczy, co decyduje o wartości poznawczej pracy doktorskiej. Pewien niedosyt pozostawia dyskusja, w której Doktorantka sama dokonuje oceny swojej pracy, jak i danych z piśmiennictwa, nie pozwalając Recenzentowi na odniesienie się do niektórych aspektów jak porównanie wyników badań u podobnej grupy badanych osób.

Podsumowując ocenę rozprawy stwierdzam, że stanowi ona osiągnięcie naukowe, które dogłębnie ilustruje problemy w komunikacji słownej oraz możliwość wykorzystania odpowiednio dobranych narzędzi badawczych do diagnostyki zaburzeń centralnego przetwarzania słuchowego oraz rehabilitacji. Kreśli również potrzebę dalszego doskonalenia doboru metod w rehabilitacji zaburzeń w komunikacji interpersonalnej.

Prezentowany materiał empiryczny jest bardzo obszerny, został w sposób właściwy zgromadzony. Uwydatnia on także obszerną wiedzę i kompetencje teoretyczne Doktorantki oraz Jej umiejętności badawcze.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Natalii Czajka odpowiada wymogom stawianym w ustawie o tytułach i stopniach naukowych.

Wobec powyższego wnoszę do wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu WUM o przyjęcie rozprawy doktorskiej i dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu.

Dr hab. med. Artur Niedzielski, prof. CMKP

